

อยู่คนเดียว” แม่ตะโกนสั่งไปหลังบ้าน

“เจ้า เดี่ยวจะไป จะแล้วอยู่ละนะ” เสียงเอื้อยตีบ ก็ดังแจ้ว ๆ ไม่ละลดพ่ายแพ้กัน แม้ว่าเอื้อยตีบจะเป็นลูก แม่จะเป็นแม่ แต่เอื้อยกับแม่ นัยหนึ่งคือผู้แทนซึ่งกันและกัน ยามแม่เฝ้าอยู่เอื้อยก็เป็นประหนึ่งแม่ แม่เองก็บอกว่า ที่ต้องปากเปียกกับเอื้อย อยู่เสมอมาก็เพราะเหตุอันนี้

แม่ลงเรือไปแล้ว เสียงพีนในกองไฟบนเตา ปะทุดังเปรียะ ๆ ยางไม้หยาดไหลหยดใส่เปลวไฟดังซ่า ๆ กลิ่นหอมไฟพีนอบอวลห้องครัวที่มีมิด ไม่มีแสงสว่างอันใดนอกจากแสงแวบแวบจากเปลวไฟบนเตา แม้ว่าช่างนอกฟ้าจะเปิดมากขึ้นแล้วหมอกขาวตามยอดไม้จางลงพอเห็นใบไม้เปียกหน้าต่างครัวแวบเล็ก แถมยังถูกคลุมปิดด้วยพุ่มกิ่งลำไย เสียงจากเล่าไก่ คอกหมูเริ่มส่งประสาน กับเสียงเจื้อยแจ้วของนกเอี้ยงนกขุนทอง กระจิบกระจาบ เสียงล้างหม้อไห คละเคล้ากับเสียงบ้วนปากขลุ่ย ๆ ดังมาจากบ้านใกล้เรือนเคียง เสียงลั่นครีตบนเตาไฟ ต้องรีบลุกขึ้นไปจัดไฟจัดพีนให้เข้าที่ทาง รักษาระดับเปลวไฟให้สม่ำเสมอ จะได้ข้าวต้มไม่แข็งและไม่แฉะเสร็จจากจัดพีนไฟ ก็กลับมาที่พื้นครัวจัดแจงแยกแยะพินิจพิจารณาห่อถั่วงอกต่อไป

เสียงเอื้อย เดินแหวกผ้าถุงดังฝีพาย ๆ เก็บคุเก็บไม้คานโครมคราม บนเรือนชาน “อ้าย⁵ ยะอะหยังอยู่⁶ ไหน้ำข้าวขึ้นไธหรือยัง” เอื้อยตะโกนถามมา เรารีบกุกุกจอบเก็บถั่วงอกใส่กระเป๋ากางเกงตามเดิม หันไปดูให้ข้าวที่ตั้งบนเตาหน่อยหนึ่ง “ยังเตื่อ⁷ เอื้อย” แล้วรีบผลุนผลันออกครัว “เฮาจะไปผัด⁸ ผักก่อน เอื้อยผ้อข้าวจิมเนื้อ” ใจไม่ยอมให้เอื้อยเห็นถั่วงอก ทั้ง ๆ ที่ก็รู้ว่าเอื้อยจะไม่ว่าอะไรแต่มันเป็นเรื่องส่วนตัวคนอื่นไม่รู้ได้เป็นดีเอื้อยเงียบไม่ตอบว่าอะไร ก็เป็นอันรู้กัน

ที่ข้างหัวนอน เรามีกะลามะพร้าว

อันใหญ่ ลุงโตสลา⁹ ช่างบ้าน แกเตรียมจะมาทำน้ำบวยหลวง¹⁰ แต่มันใหญ่เกินจนดูไม่งาม โยนทิ้งมาให้ และบัดนี้มันก็กลายเป็นกล่องถั่วงอกของเรา บรรจงเทหินหลากสีลงบนที่นอน ควักเอาของใหม่ออกมาจากกระเป๋ากางเกงออกมารวมเทียบกัน แล้วนั่งลงคัมมันอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่าทั้งหมดจะผ่านการคิดมาแล้วก็ตาม แต่ทุกครั้งที่ได้กองใหม่มา ก็จะมีอันที่งามกว่า และอันที่งามด้อยลงซึ่งเราจะแยกออกมาวางเรียงไว้ที่พื้นข้างฝาบางที่แมวเทา คู่นอนของเราก็จะมาเขี่ยมันเล่นบ้าง มันก็เป็นเรื่องดี แบ่งกันเล่นแบ่งกันชม บางทีเอื้อยเข้ามาเห็นก็เอ๋ยปากขอก้อนงาม ๆ เราก็จะแบ่งให้ด้วยความภูมิใจแต่ส่วนมากเอื้อยจะไม่เอาไป แต่ฝากเราเอาไว้ เราต้องคอยจดจำเอาว่าอันไหนที่ยกให้เอื้อยแล้ว จะต้องไม่เอาไปแลกกับใคร

...สีเหลือง คาดกลางด้วยสีม่วงเข้ม ก้อนมน ขนาดเท่าแมงนูน¹¹ สีก็ละม้ายกันจนบางครั้งก็เจ้าแมงนูนบินหลงมาเกาะเราก็พานอดคิดไม่ได้ว่า แม่แมงนูนก็ยังหลงบินกอนงามนั้นของเรา คิดแล้วก็ปลื้มใจต้องรีบเรียกเอื้อยมาดูเป็นพยาน บางทีเอื้อยก็ถามว่าจะเก็บไว้ทำอะไรมากมาย และถ้ามันเยอะขึ้นจนไม่มีที่เก็บแล้วจะทำอย่างไร เราก็ได้แต่ยิ้ม แล้วคิดฝันรอคอยที่เราจะมีถั่วงอกเต็มห้อง มันจะเต็มไปหมดทั้งบนที่นอน ตามพื้นตามฝาห้อง ใต้หลังคาประตู หน้าต่าง ทุกหนทุกแห่งประดับประดาไปด้วยถั่วงอกหลากสี มันคงจะสวยงามมาก จนเมื่อเราเปิดไฟ แสงมันจะสะท้อนประกายจนไปถึงท้องฟ้า

“อ้าย” เสียงเอื้อยตีบร้องเรียก “เดี่ยวที่เปี้ยะ¹² เอมมาใส่กะมังซักหนา ปดิลิมละไว้ในห้อง” เราก็เลยรีบตอบประโยคให้ว่า เดี่ยวจะไม่ได้ซักแล้วพุงนี้ก็ไม่มีเดี่ยวใส่เสียงเอื้อยก็ตะโกนตอบมาเบา ๆ พอให้ได้ยิน “เออ ฮู้แล้วกิตีละ มะแล้วมานี้ มาช่วยกันคนข้าว เอาข้าวใส่เอ็บ”¹³

แสงแดดเรือ ๆ ส่องมาตองใบลำไยหลังครัว มองเลยขึ้นไปจากนอกชาน หมอกขาวยังไม่ละลางจากฟ้า วันของเราจะเริ่มต้นอีกครั้ง ด้วยกำข้าวเหนียวร้อน ๆ ในมือขวา และขึ้นปลาบั้ง¹⁴ ย่างไฟหอม นั่งกินที่กลางชานบ้าน ดูแสงแดดที่ค่อย ๆ จัดขึ้น เจ้าแมวเทาาก็จะมาเคล้าเคลียอยู่ตามแขนและตัก ขอแบ่งปันข้าวปลา

คำแปล

¹ หลาย ส่วนมากจะพูดว่า หลายหน้า ในที่นี้แปลว่า ผังแม่น้ำอีกฟากหนึ่ง

² ปีก แปลว่า กลับ เช่น ปีกบ้าน ก็แปลว่า กลับบ้าน

³ กาด คือตลาด

⁴ หมันมาใจ แปลว่า คอยมาดูบ่อย ๆ คำที่พูดติดปากเวลาก่อนอำลาว่า ขอให้หมันมาเยี่ยมมาใจ ก็แปลว่า ให้มาเยี่ยมมาหาบ่อย ๆ นะ

⁵ อ้าย ในที่นี้แปลว่า น้องชาย

⁶ ยะอะหยัง แปลว่า ทำอะไร (ยะ=ทำ, อะหยัง=อะไร)

⁷ ยังเตื่อ แปลว่า ยังไม่ได้ (ทำ หรือ กิน) เช่น ยังไม่ได้กินเตื่อ = ยังไม่ได้กิน

⁸ ผัดผัา แปลว่า เปลี่ยนเสื้อผ้า

⁹ สลา แปลว่า ช่างหรือศิลปิน ส่วนมากสลา จะทำเป็นเกือบทุกอย่าง ตั้งแต่แกะสลักจนถึงสร้างบ้าน

¹⁰ น้ำบวยหลวง น้ำบวย คือ กระบวยตักน้ำ, หลวง = ใหญ่

¹¹ แมงนูน แมลงปีกแข็ง สีเหลืองเทา ๆ บางทีจับโยนเข้ากองไฟแล้วเด็ดปีกมากิน หมอมนอร่อยเป็นของกินเล่น

¹² เดี่ยวที่เปี้ยะ เดี่ยว = กางเกง, เปี้ยะ = เปียก

¹³ เอ็บ กลองข้าวชนิดหนึ่ง คล้าย ๆ กะติบทางภาคอีสาน

¹⁴ ปลาบั้ง คือปลาช่อนตากแห้ง เอามาย่างไฟกินกับข้าวเหนียวร้อน ๆ อร่อยอย่าบอกใครเสีย

